

27.- LIZARDI (Jose Maria Agirre) 1896-1933

Zarautz'en jaio ta Tolosa'n bizi.
Madrid'en ikasi eban legedia (1917)

1923'an ezkondu zan Frantziska
Izagirre'gaz

Umetako euskerea aitzu egin
jakon, batxillerragaz batera barriro
eskeratu eban.

1916n. urtean asi zan idazten Eusko
Deya'n eta 1927n. urtean Arrasate'n
egin zan Euskerearen Egunean biurtu
zan ospetsu.

Gaur, orra agiri, tarteka urdiña...
Sor zait barruan larrera-miña;
ta, aspaldi ez-ta, mendi-aldi,..
bete ditzadan argiz begiok;
eten zain-giar lotuegiok;
bularra asetuz noan geldi.

1930n. urtean, Errenderi'ko Olerti-
egunean iru olerki aurkeztu ebazan.
Sariak lortu be bai.

Bere liburuak:

1) Biotz-begietan (1932). 168
orrialde, olerkiak euskera ederrean.
Orixe'k egin eutson itzaurrea eta auxe
diño: "Gurean orain-arte ez du izan
kiderik"

2) Umezurtz-olerkiak: (1934) Bera
il eta gero agertuak.

Badut zalantza zein giro izaki;
otzaren aala danentz obaki;
ikus ezpauidut Udaberri...
Baiña, bat-batez, gain-bera, maldan,
moltso zuri bat... Elur ez al dan,
loreak ote... aal igerri?

3.-Itz lauz(1934): Itzaldiak eta
idaz-lanak.

4.-Iru antzerki.

Ona emen olerki bat:

Anitz egunez, ez gera alaitu
lurtarrok. Goien sar egin baitu
Euri'k Euzki giltzapean;
yaun orail eder, legorteen aita,
katez loturik egona baita
odei guztien sabelean.

Ari beltz oker naasi sareak
eundaka atzitu ditu loreak?
Elur malutak? mitxeletak?
Itxon: txori bat, zear, egaka
dabil kabigai-lorrez, esaka:
-Gaur dira gure maite bestak!

28.-LAUAXETA (Esteban Urkiaga) (1905-1937)

Laukiniz'en jaio zan baiña umetatik Mungia'n bizi.

Abade izateko ustez Durango'ko josulagunen artera
joan eta an josulaguna izatea erabagi eban.

Loiola'n egin ebazan urte batzuk ikasten, gero Oña'ra
joan zan. Ikaskide ospetsuak euki ebazan:Zaitegi, P.Mugika,
Orixe be inguruan bai. Aita Herrandonea'k kendu nai izan
eutsoen euskal-zaletasuna baiña alperrik, talde osoak asi
eta jarraitu eban Ikastetxe Nagusirako idazle greko eta
erromataren libururik ezagunetan euskeratzen, esaterako
Zaitegi'k euskeratu eban Plato.

Baiña abadetza artu baiño lenago gurasoen ondora
biurtu zan eta emen jarraitu eban ikasten eta idazten.

Guda sortu zanean, arlo garratz onetara sartu-bearra etorri
jakon eta Gernika'n, erria erre eta gero erbesteko izparlari
bateri erakusten ebillala atxillotu eben eta Gasteiz'ko
karmeldarren etxera eroan.

An jarraitu eban idazten: Amar bat olerki, beste amar
eskutitz, bere testamentua (erderaz) eta marrazki batzuk
egin ebazan. Aita Moreno josulaguna izan eban beti
ondoan, ilteko eroan ebenean be bai.

Il baiño iru egun lenago atera eben andik eta Santa
Isabel illeriko orma-ondoan il eben, ogeta amabi urtekoa
zala. Asko jazan bear izan eban Orixe'k guda zala-ta, baiña
Lauaxeta'rena txarragoa gertatu zan.

Zori txarreko Garcia Lorke'gaz artu-emonak izan
ebazan.

Aurten beteten dira 100 urte jaio zanetan eta mungiarrek
aundikiro ospatzen diardue urte guztian.

Olerkigintzan Orixe'ren eta Lizardi'ren maillakoa
dogu.

IDAZLANAK:1) Bide barriak(1931) 42 olerki.2)Arrats-
beran (1935) 40 olerki.3)"Euzkadi"ko euskal atalean asko
idatzi eban.4) Mitiñak eta itzaldiak Euskalerri osoan.

IRITZIAK: Aitzol'ek:"Biotz legunekoa bera,barru
barrutik irtendako trebatasun miña eta apaltasun meea"

Mikel Zarate'k:"Fedearen argitan erakusten dausku
giza-bizitzaren misterio arrigarria"

Ona emen olerki bat, parnasianismoaren usaiña dauana.

ZELAIETAKUA

Zelaira dua neskatzax:
-axia dabil loretan.

Zelaira dua neskatzax
maitasun-kanta kantetan.

Argi daukazuz begiak,
gorputza dozu liraiña:
abestu daigun bi-bijok
Abestu daigun zelaian
soin orren lili-usaiña,
millazkaen antzo dantzan.

Zelaira dua neskatzax:
-erliak mur-mur loretan-.
Zelaira dua neskatzax
Maitasun ona topetan.

Dantza-dantzari bedartzan,
ete gara udabarrian?
Ara txindor bi zugatzan.

Txirula ta danboliña
Entzuten dira mendian.
Zerua dago ostiña!

Zelaira dua neskatzax:
-ingumak dar-dar loretan-
Zelaira dua neskatzax
maitasun deuna gordetan.

Barre dagigun leunkiro,
barre auxe dan ixilla!
Tanbolin, abil, astiro!

Mendiko axe biguna,
ator zelaira lora-billa,
lorak eta maitasuna.

Zelaira dua neskatzax:
-axia dabil loretan-
Zelaira dua neskatzax;
-urrettxindor bi kantetan!-

(Lauaxeta)